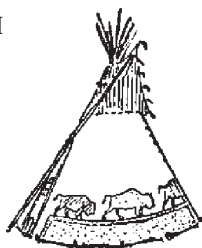

*Библиотека
за деца*

Ърнест Томпсън Ситън

**МАЛКИТЕ
ДИВАЦИ**

Николай Гарин-Михайловски

**ДЕТСТВОТО
НА ТЪОМА**

Две повести за деца

Издателство
ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

© Предпечатна подготовка Паритет ООД
МАЛКИТЕ ДИВАЦИ – Ърнест Томпсън Сетън
ДЕТСТВОТО НА ТЪОМА – Николай Гарин-Михайловски
376 стр.

Превод: Симеон Андреев; Гинка Димитрова

Сборникът включва две повести за деца, живели преди повече от сто години – едното в Северна Америка, другото – в Царска Русия.

За най-добра книга на канадско-американския писател Ърнест Томпсън Ситън (1860 – 1946) е смятана увлекателната повест „*Малките диваци*“. Тя разказва за лудориите на две канадски момчета, които много искат да приличат на коренните обитатели на гората – индианците. Те решават да си построят истински индиански вигвам и да заживеят в него. Отначало възрастните се отнасят с недоверие към фантазиите на новоизпечените „диваци“, но скоро и те са завладени от приключенския дух. От страниците на този сборник лъха на истински приключения – добри и забавни, такива, за каквито мечтае и ще мечтае всяко дете.

Николай Гарин-Михайловски (1852 – 1906) е руски писател, инженер и пътешественик. Малкият Тьома Карташов – безгрижно, палаво и добро момче, е герой от повестта „*Детството на Тьома*“. Той без да иска счулва цъфналото в градината цвете, отглеждано от баща му, препуска с кон, бяга от къщи, блъска сестра си Зина, случайно скъсва роклята на гувернантката, счулва съдинката за масло, открадва бучки захар за малкия беден Йоска, спасява кучето Жучка, като го изважда от дълбок кладенец. Никак не му е лесно да се справи с недоразуменията. Един ще познае в Тьома себе си, за друг неговите постъпки ще се превърнат в урок, а трети просто ще се порадва на забавните приключения на малкия герой.

**За поръчка на книги от сайта www.paritetbg.com
20 % отстъпка.**

*Всички права са защитени. Никаква част от тази книга
не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма
без писменото разрешение на притежателя
на авторските права.*

ISBN 978-619-153-333-6

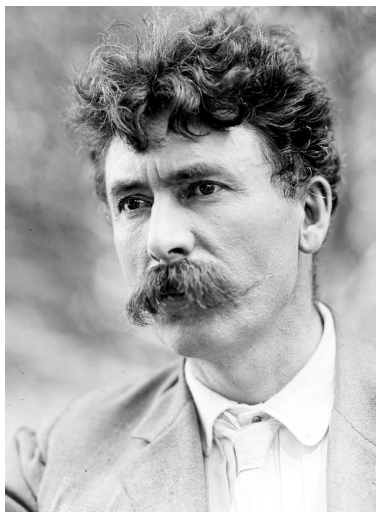
Ърнест Томпсън Ситън

МАЛКИТЕ ДИВАЦИ

Превод *Симеон Андреев*

Илюстрации *Авторът*

ЪРНЕСТ ТОМПСЪН СИТЪН (1860 – 1946)

Ърнест Томпсън Ситън е канадски писател, художник анималист и естествоизпитател. Неговата страст да разгадава тайните и загадките на дивата природа е неутолима, а страстта му да разкрива тези тайни на своите читатели – безгранична.

Той е един от основателите на Скаутското движение в Америка и служи като главен скаут до 1915 г. Автор е на повече от 10 000 научно-популярни статии, 40 книги и брошури, най-известни сред които са „Дивите животни, които познавам“ (1898), „Съдбата на преследваните“ (1901), „Животни герои“ (1905), „Скаутите на Америка“ (1910), „Младите диваци“ (1910), „Книга за гората“ (1912), „Ловци в северните гори“ (1911), „Легендата за Белия елен“ (1915), „Моят живот“ (1940) и др.

Първа глава

Ян

Също като другите дванайсетгодишни момчета, Ян живо се интересуваше от живота на индианците и колкото по-растеше, толкова по-усърдно събираще сведения за живота, нравите и обичаите на тези интересни диваци.

Бащата на Ян имаше своеобразен характер. Той беше добре възпитан и човек с изискан вкус, но суров към собствените си деца. Не споделяше увлечението на сина си към свободния живот на диваците и когато реши, че това може да му попречи в училище, дори му забрани да мисли за тях.

Ян все пак не даваше повод на родителите си да смятат, че страни от училището. Напротив, той винаги беше сред най-добрите в класа. Обичаше да чете, но повече от всичко книги за природата и за живота на диваците. За съжаление по онова време тези книги не бяха много и местната обществена библиотека можеше да му предложи само две-три повести на Фенимор Купър, „Скандинавски игри“ от Лойд и ботаниката на Грей. Но и тях Ян четеше до забрава.

По природа той беше добро и послушно момче, но постоянния стремеж на бащата да потиска увлечението му, което само по себе си не криеше нищо лошо, направи момчето непокорно. Ян се страхуваше

от суровия си баща и не смееше да му се противопостави открито, но използваше и най-малкия сгоден случай да се измъкне от къщи и да отиде в полето или в гората. Всяко нова птица, всяко насекомо или растение изпълваше момчето със смесено чувство на буйна радост и мъчителна тъга, тъй като нямаше как начаса да научи името и особеностите на новото за него живо същество или растение.

Но най-голямата страст на Ян беше обичта му към животните. Поради тази страст пътят му от къщи до училище и обратно беше винаги криволичещ и обхващаше няколко съседни улици, на които имаше ред примамливи спирки: Ян не можеше току-така да подмине ателието на художника, зад чийто прозорец бе изложена картина с два териера, които гонеха мишка; нито будката за цигари и тютюн, украсена с изрисуван слон; нито витрината на магазина, отрупана с разнообразен дивеч – току-що убити и препарирани птици; нито магазина за кожени изделия, чийто вход се пазеше от огромна препарирана мечка. И всичко това беше на една улица, а на другата, до която се отиваше през цял лабиринт от малки улички, момчето бе привлечено от гостилницата, на чиято табела куче беше захапало белка. Малко по-нататък, на Джефри Стрийт, имаше вила с висока тераса, под която, както се говореше, някога била завързана голяма мечка. Ян не завари жив звяра и знаеше за него само от слуховете, но изпитваше особено удоволствие да минава по тази легендарна улица. На ъгъла на улиците „Гранд“ и „Пембъртън“ едно време бил убит пор и между учениците се носеше мътва, че уж във влажните, мъгливи нощи все още се усеща мизантропията на убитото зверче. Ян беше идвал тук няколко

пъти през есента и с наслада вдъхваше въображаемия мирис но пор, който всъщност идеше от прекарания по тръби под уличната настилка светилен газ, чиито изпарения се усещаха тъкмо при влажно време.

Всъщност Ян не знаеше как да обясни своето увлечение и примираше от неудобство, когато най-големият му брат го мъмреше за това „безсмислено и безцелно“ пристрастяване.

Най-силно го примамваше работилницата на Сендер, препаратора на животни на Мейн Стрийт. Забило нос в стъклото на широкия прозорец на работилницата, момчето като замаяно стоеше с часове, а после си тръгваше със свито сърце. Птиците с пъстрите си пера му се виждаха една от друга по-красиви. Някои от тях, които щяха да имат честта да бъдат изложени на панаира, имаха картончета, върху които бяха изписани имената им. Тези надписи, заедно с формата и перата на най-красивите екземпляри, се запечатваха в паметта на любознателното момче, обогатявайки оскъдните му познания по естествена история. Честно казано, някои от имената на картончетата не бяха съвсем точни, но в очите на Ян това нямаше съществено значение. За голямо огорчение на Ян картончето на една препарирана дългоопашата птица, кафява, с белоснежни гърди, беше сложено толкова лошо, че младият естественик не можеше да прочете надписа през прозореца. Дълго време ходи той ден след ден там, с надежда, че картончето най-сетне ще си дойде на мястото и че ще може да го прочете, но уви! – всеки път изпитваше горчиво разочарование, а после птицата изведнъж изчезна от витрината и Ян така и не научи името ѝ.

Цели две години Ян само гледаше препарираниите животни през прозореца, мъчейки се да прочете табелките, но после изведнъж с необорима сила у него избуя желанието на всяка цена да влезе в работилница на Сандер.

Между другото Ян беше много срамежлив и свит, та му трябваша няколко месеца, докато събере решителност и изпълни най-сетне страстното си желание. Разбира се, ако беше поискал разрешение

от собственика на работилницата да разгледа всичките чудесии, които се намираха в нея, той надали щеше да му откаже. Но момчето нямаше смелост за подобен подвиг и измисли заобиколен път.

Ян хвърли око през прозореца към най-обикновената птица – кукумявката, – даде си кураж и тръгна към вратата на работилницата. Отвори я храбро и прекрачи прага, стреснат от невероятната си решителност и от силния звън на звънчето. Едва дошло на себе си и с примряло сърце, момчето направи няколко крачки към масата, зад която стоеше внушителната фигура на собственика, и промълви едва:

– Кажете ми, моля ви, господине, колко струва ей тази... тази кукумявка... онази там... на витрината

– Два долара – чу той в отговор.

Престорената смелост на Ян тутакси се изпари. Той през целия си живот не бе имал толкова пари. Уплашен, изгубил ума и дума, засрамен, той бягаше така, сякаш е попаднал в рая, но се е оказало, че не е достоен за там. Момчето не посмя да хвърли дори бегъл поглед върху заобикалящите го в този рай чудеса...

Втора глава

Пролет

Ян беше по природа малко слабават, но обичаше физическите упражнения. Влечеше го към скитане и пълна свобода. Гракването на първата врана в началото на март пронизваше със сладка болка свободолюбивото му сърце, а дивите патици, които прелитаха в разтегнати тригълници на север, караха кръвта му да клокочи. Изобщо по това време всяко забелязано от момчето живо същество – птица, животно или насекомо, пораждаше у него усещането, че на гърба му порастват крила, с които може да обиколи света. И от година на година това чувство растеше и укрепваше. Съучениците на Ян също казваха, че обичат пролетта, а някои от познатите му момичета твърдяха, че „до немай къде“ обичат това весело годишно време, но никой от тези момчета и момичета не можеше да разбере защо през март очите на Ян заблестяват особено, защо бузите му пламват и се задъхва; защо през междучасията в училище проявява раздражителност,

която не му е присъща и се ядосва за всяка дреболия; защо целият трепери, всеки мускул от тялото му играе като жив, цялата му психическа енергия търси изход и той не остава спокоен и за минута.

Да, пролетта напълно завладяваше Ян. Небето, земята, полята, горите, ливадите, водата, слънцето, вятърът – всичко го опиваше. Всичко го викаше, мамеше, влечеше го към себе си, без самият той да знае защо. Струваше му се, че дочува край себе си нечии гласове, които не можеше да разбере. Хаосът от гласове в главата му го задушаваше, зашеметяваше го, влечеше го към някаква неопределена далечина.

– Господи, как ми се ще да се махна от тук! – викаше извън себе си той, обзет от незнайна мъка. Свличаше се в тревата, настървено я скубеше и гризеше, целият разтреперан като от жестока треска, като се чудеше какво му е.

Само едно нещо го задържаше от безумното решение да се присъедини към скитащите индианци – страхуваше се от строгия си баща.

Трета глава

Братята на Ян

Единият от братята на Ян, Ред, беше две години по-голям от него. Той беше едро, здраво и много по-голямо момче. В училище изоставаше в сравнение с Ян, но го превъзхождаше с физическата си сила и не пропускаше случай да се похвали пред брат си с нея.

Ред беше примерен и съдържан, честен и упорит, но в същото време донякъде безсърдечен. Капка гореща кръв нямаше в сърцето му и нито едно топло човешко чувство. Хвалеше се още от малък, че от нищо не се възхищава, че никога няма да извърши глупост, че ще нарича всяко нещо с името му и никога няма да каже излишна дума.

Ред силно желаше да го смятат за твърд и освободен от каквато и да е „глушава чувствителност“ и правеше всичко възможно да казват за него: „Какъв умен, предпазлив и работен момък! Такъв човек не пропада; в каквото и положение да попадне, ще намери изход“. С други думи Ред не правеше нищо случайно.

Неговото отношение към Ян пролича най-добре в следния случай. Веднъж Ян, рискувайки да изяде бой от баща си, ако си изцапа дрехите, се промъкна под къщата и запълзя през паяжините, спускащи се от тавана до земята. Възхитен бе от мисълта, че провежда „експедиция с научна цел“ и когато се озова на едно по-високо място, където можеше да се поизправи, той реши да си направи там работилница. Ян знаеше, че ако поиска позволение от баща си, няма да го огрее, но ако към молбата му се присъедини и Ред, ще се получи. Значи, най-напред трябваше да придума Ред. Въпреки очакванията на Ян, Ред веднага се съгласи да „метне“ бащата, т.е. да получи разрешение за осъществяване на плана. Нае се и го направи. Баща им позволи.

Още същия ден братята се заловиха за работа. Най-напред започнаха да разширяват подземното и да го копаят на дълбочина. Изнасяха изкопаната пръст навън и я слагаха под къщната стряха. Работата

изискваше сума време и Ян отделяше всяка свободна минута от училищните занятия. Ред поработи малко първия ден, а после току си намираше повод да из-клинчи. Най-после копането се свърши, оставаше да се изградят стените и да се застели пода. Ян прена-сяше материалите, а Ред се залови да му помага се-риозно в нагласянето и начукването на дъските. Бра-тията работеха задружно всяка вечер. Ян с увлечение и на глас мечтаеше как ще подредят работилницата си и какво ще произвеждат в нея. Между другото той предложи на брат си да намерят тънки пилички и да правят рамки за продан, та да припечелят пари. А Ред, както винаги, усуква-усуква, но накрая се съгласи.

Братята се заловиха здравата да довършат рабо-тилницата. Често обаче Ред поработваше малко и по-зовавайки се на някои стих от Светото Писание, към което беше пристрастен, неочаквано напускаше, а Ян трябваше да продължи сам според упътванията, кои-то брат му оставяше.

Ето че в един прекрасен ден работилницата беше завършена. Стените бяха издигнати, подът – застлан, имаше прозорец и врата, която дори беше снабдена с ключалка и ключ. Ян се чувстваше на седмото небе, както се казва, от радост и гордост поради толкова сполучливо изпълнения план. Той измете и последна-та тресчица от пода, тържествено разположи мебели-те собствено производство, въздъхна самодоволно, седна на пейката и с възхитен поглед огледа готовата за откриване и действие художествена работилница. Неочаквано за него обаче Ред се разпореци със сух и заповеднически глас:

– Я да излезем сега и да затворим помещението.

Ян не разбра каква е работата, но тръгна покорно след брат си, който заключи вратата отвън, сложи ключа в джоба си и с тон, който не търпи възражение, добави:

– Отсега нататък и носа си няма да подаваш тук. Работилницата е моя, защото татко даде позволение само на мен. Ти нямаш никаква работа тук.

Ако къщата, под която беше направена работилницата, се сринеше неочаквано и затрупаше Ян, той надали щеше да се изненада толкова, колкото го стъписаха последните думи на брат му. Клетият той, само изохка и се хвана за главата, но дори и не помисли да наруши твърдата воля на по-големия си брат. И тъй, въпреки цялата свършена работа, Ян остана на сухо, а радостта му от завършеното дело бе заменена с горчиво разочарование.

Другият брат на Ян, Олмер, беше година и половина по-малък от него и двамата бяха почти еднакви на ръст. Но с това се изчерпваше и приликата между тях. Олмер имаше за цел в живота си да впечатлява околните с елегантността си. Веднъж той смути много майка си с личния си принос към всекидневната молитва, като прибави от себе си: „Господи, направи ме, ради Христа, най-гиздаво конте!“ Самохвалството беше най-голямата слабост на Олмер, а мързелът му – най-големият порок.

С умилкване той можеше да постигне почти всичко, което поиска, стига това да не изисква много труд от негова страна. Мечтаеше да бъде известен, жадуваше да го наричат „велик“, независимо за какво; да бъде в центъра на всичко, да се откроява сред тълпата, но отбягваше да полага каквито и да било усилия за това.

Според него всичко трябваше да стане от само себе си, стига само той да го пожелае.

В училище минаваше за безнадежден мързел, смятаха го за тъп и глуповат; беше последен в класа. Както се беше разпоредил баща им те винаги отиваха заедно на училище, но там почти не се срещаха, пък и нямаха нищо общо помежду си.

Ян беше пълен с енергия, възторжен и трудолюбив, бързо избухваше, но и бързо му минаваше. Нищо и никаква работа понякога го караше да излиза извън кожата си и обиждаше дори по-възрастните от него, но много скоро се разкайваше, молеше за прошка и се стараше да заглади грешката си. Най-често през пролетта той направо побесняваше, но тогава децата просто го отбягваха.

Олмер пък, както всичките ленивци, беше добродушен, простичък и с чувство за хумор. Харесваше обикновените игри, а индианските увлечения на Ян просто го ужасяваха. „Тфу, колко са противни тези индианци! – казваше презрително той. – Живеят безобразно, обличат се Бог знае как. Те са като маймуните. Да се гледат от любопитство – може, но да им се подражава – не, благодаря! Трябва да си човек, лишен от всякакво понятие за деликатност и ред“.

Такива бяха братята на Ян, които най-му отговаряха по години. И не е чудно, че той се чувстваше самотен редом с тях.

Съдържание

МАЛКИТЕ ДИВАЦИ

ПЪРВА ЧАСТ

<i>Първа глава. Ян</i>	5
<i>Втора глава. Пролет</i>	9
<i>Трета глава. Братята на Ян</i>	10
<i>Четвърта глава. Книгата</i>	15
<i>Пета глава. Непознатият</i>	18
<i>Шеста глава. Гленян</i>	26
<i>Седма глава. Колибата</i>	31
<i>Осма глава. Първото запознаване с живота на гората</i>	36
<i>Девета глава. Дириите</i>	44
<i>Десета глава. Бриджит</i>	48
<i>Единайsetsа глава. Лековитият балсам</i>	52
<i>Дванайsetsа глава. Криза</i>	58
<i>Тринайsetsа глава. Рисът</i>	63
<i>Четиринайsetsа глава. Майка и син</i>	69

ВТОРА ЧАСТ

<i>Първа глава. На друго място</i>	74
<i>Втора глава. Сам</i>	82
<i>Трета глава. Вигвамът</i>	89
<i>Четвърта глава. Калеп</i>	102
<i>Пета глава. Строежът на типи</i>	109
<i>Шеста глава. Тиха вечер</i>	112
<i>Седма глава. Свещеният огън</i>	118
<i>Осма глава. Лък и стрели</i>	126
<i>Девета глава. Язът</i>	136

<i>Десета глава. На гости при билкарката</i>	144
<i>Единадесета глава. Пленникът.....</i>	155
<i>Дванадесета глава. Свада</i>	163
<i>Тринайсета глава. Помиряване</i>	168

ДЕТСТВОТО НА ТЪОМА

I. Несполучлив ден	177
II. Наказание	204
III. Прощка	208
IV. Старият кладенец	219
V. Дворът на наемателите	232
VI. Постъпване в гимназията.....	253
VII. Всекидневие.....	276
VIII. Иванов	310
IX. Доносник	316
X. В Америка	325
XI. Изпитите.....	344
XII. Бащата.....	357